

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

N.ročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši
števil 15.

Izhaja po trikrat na teden i
sicer v torek, četrtek in soboto

Poljaki in ruski car.

Največja nesreča za Slovane je notranja
nesloga. Ona je največ kriva, da Slovani še
nisimo prišli do one veljave, ktera nam gre
po našem številu. Tudi pri nas v Avstriji bi
bilo marsikaj bolje, ko bi ne bilo te nesloge.

Čehi, Poljaki, Slovenci in Rusini vsi so
delali politiko na svojo roko. Le temu, ne pa
visoki kulturi ali zgodovini se imajo Nemci
zahvaliti, da igrajo prvo rolo v monarhiji, in
da morejo širiti germanizacijo med slovanska
plemena. Zato pa mi Slovenci z veseljem po-
zdravljamo vsako zблиžanje dveh slovanskih
plemen, ker vsako tako zблиžanje ne koristi
le dotičnim plemenom, a vsemu slovanstvu,
toraj tudi nam. Največje sovraštvo je pa bilo
med Rusi in Poljaki. Mi nočemo omenjati,
koliko je ta razpor škodoval razvoju obeh teh
slovanskih plemen, in tudi ne preiskovati,
kteri del zadene večja krivda. Le bodi ome-
njeno, da je tudi na avstrijsko politiko ta
razpor imel mnogo vpliva. Večidel slovanskih
državljanov Avstrije je gojil gorko sočutje za
ruski narod, ki je že toliko žrtvoval za slo-
vanstvo in posebno za osvobodjenje južnih Slo-
vanov. Le Poljaki so bili nasprotniki tem sim-
patijam. Ta faktum je provzročeval separatisti-
čno postopanje Poljakov v Avstriji, ker ostalim
Slovanom, ruskim prijateljem, niso zaupali. To
je pa mnogo škodovalo avstrijskim Slovanom,
posebno, ker so naši protivniki nemškutarji in
centralisti dobro znali to v svoj prid porabiti.
Če so hoteli Poljake odločiti od federativne

stranke so druge Slovane Poljakom slikali za
ruske zaveznike in prijatelje ter poljske sovra-
žnike. To navadno ni ostalo brez vspeha;
le letos so se že Poljaki bolj možko držali in
niso šli centralistom na led. Drugače pa polj-
ski listi, ki so že mnogi, zlasti krakovski za-
htevali, da se Poljaki odločijo od Čehov, in to
zakaj? ker so ti preveč prijazni Rusom, in ker
tudi bi utegnili za ruski narod v Galiciji (Rusine)
zahtevati jezikovo enakopravnost. To separa-
stično postopanje Poljakov je največ vzrok, da
vnanja politika naše monarhije ni Slovanom
prijaznejša. Poljaki sov delegacijah in povsod
se poleg Madjarov največ poganjali za Rusom
sovražno politiko.

Mi smo obžalovali napad na ruskega carja
in smatrali za nesrečno znamenje za slovanstvo.
Pa kakor nesreče ni brez sreče, tako kaže,
da bo ta atentat za slovanstvo imel poleg slabih
tudi dobre posledice. On bo baje pospešil
sporazumljenje in pomirjenje Rusov in Polja-
kov. Že dalj časa so cirkulirali po ruskih in
poljskih listih pomirljivi glasovi. Zdaj pa iz-
vemo, da poljsko plemstvo pošlje pod vodstvom
marquza Sigismunda Wiewolskega grofa To-
masza Zamoyskega v Peterburg posebno depu-
tacijo obstoječo iz 50 prvih poljskih plemen-
tašev, ki carju izročijo vošilno adresu za srečno
rešitev pred najnovejšim atentatom. Adresa
predlaga carju, da zapusti Peterburg in se
preseli v Varšavo v sredo Rusko-Poljske in za-
trjuje carju, da je ves poljski narod priprav-
ljen varovati svojega kralja. Ni dvomiti, da
bo taka udanost poljskih plemenitašev tudi
carja razveselila, in se bo povsod nanjo oziral

in bolj pripravljen poljskim željam vstreči. Mi
to smatramo za en dalji korak k poljsko-ru-
skemu sporazumljenju.

Znamenito je, da ravno poljski plemen-
taši tako udanost izrečejo ruskemu carju. Saj
je znano, da so ravno plemenitaši bili najbolj
sovražni Rusiji, ostali narod poljski pa ni tako
sovražil ruskih bratov. To kaže, da so poljski
plemenitaši popustili misel ob ustanovitvi sa-
mostalnega poljskega kraljestva, tako je ena
velika zavira temu sporazumljenju odpravljena.
Upamo, da se bo ruska vlada kmalo pobotala s
Poljaki in ti nehajo biti separatisti, ter se
poprimejo splošnega slovanskega delovanja.

Poljsko-rusko sporazumljenje bo velike
važnosti za slovanstvo in političnega vpliva na
Evropa. Ruska moč se bo s tem povečala,
ter bo ta slovanska država imela več vpliva v
Evropi. Zraven pa Rusiji sovražni zapadnjaki
zgube oni element, kterege so vedno ščuvali
na Rusijo. To bo pa koristilo slovanstvu.

Pa tudi na notranjo politiko naše monar-
hije bo to dobro vplivalo. Ko bodo ruski Po-
ljaki stopili v delokrog vseh Slovanov, tudi
avstrijski popuste separatizem in se pridruže
ostalim Slovanom, ker ne bodo več sovraštva
do Rusije gojili, ki je pravi vzrok njih sepa-
ratizma. Če se ruski Poljaki z Rusi pobotajo,
bodo njih zgledu sledili tudi Avstrijski Poljaki
in se pomirili z Rusini. Tako se bo v Avstriji
ustanovilo skupno slovansko delovanje v po-
litiki in kulturi, in germanizacija bo izgubila
moč. V tej slovanski složnosti bomo tudi mi
zajemali silo proti germanizmu. Združeni Rusi
Čehi in Poljaki bodo zadržali daljno razširjenje
nemštva na vstok in sever.

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

LXIII.

Lahko bi marsikaj še pisal o tej dobi, pa
je nekaj le takih dogodbe, ki se pripovedujejo
za mizo, na kateri stoji vino, ali tovaršu na
dolgočasni poti. Tako mi ni treba praviti, kako
sem enkrat za „Sokolci“, ki so se peljali v
v Kranj, in me je g. Jagrič (zdaj v Kranji c.
kr. oseba, takrat pa še hud Slovenec), z voza
spodil, od Šiške do Kranja za vozovi tekel
in pritekkel v Kranj ravno, ko so se „Sokolci“
po klancu peljali, toraj sem jih došel. To se
je dr. Costi tako čudno zdelo, da je mene kr-
stil za prvega „Sokola“, ker sem od Šiške do
Kranja tekel za vozovi. Veljal sem pač za po-
ročevalca „Laibacherce“, zato me je g. Jagrič
tudi z voza spodil, a vendar to nisem bil, ampak
na svoje stroške sem tekel. Ta ni bosa,
ker je še več živih prič, ki to lahko potrdijo.

Ravno tako ne bom obširneje popisoval,
kako so me enkrat dijaki, med kterimi je bilo
več mojih sošolcev, pa tudi še mlajših, ko so
z Dunaja prišedši imeli v Ljubljani „kongres“,
s čitalnice ven „sforali“, češ, da sem nemšku-
tarsk „špicelj“. Je že križ, če se tako grda

megla vleže na človeka; koliko časa mora pi-
hati veter, da jo prežene!

A ne rečem, da ljudje za tako ravnanje
z mojo pohlevnostjo, ki je le prijetne, ljube
družbe iskala, niso imeli vsaj navideznih vzro-
kov. Čujte! Jaz sem bil takrat „korektor“, t.
j. popravljavec grehov p. n. stavcev Kleinmay-
erjeve tiskarne. To mi pa ni branilo, da sem
za „Sokolove“ večere spisaval tudi berila,
„Brencelj“ imenovana, zato sem bil nekak „am-
fibij“, ki zna živeti na mokrem in na suhem.
Če to mojim čitalničnim prijateljem ni bilo
všeč in so mi britke pod nos dajali, je bilo
pa vendar zá-me dobro, ker sem se tam na-
vadal korekturo brati. Koliko je to vredno,
to razume le tisti, ki ima s tiskovinami opraviti.

Veče vrednosti zá-me je pa bila Klein-
mayerjeva tiskarna zato, ker je bila vzrok, da
se mi je prav s srca začela gnjusiti
nemškutarija, ker sem jo tam spoznal v
celi nagoti; „veliki“ gospodje so se v tej ti-
skarni, ko je bil „Tagblatt“ ustanovljen, kar
brez vse sramote politično slekli, — brez
ozira ná-me, ki sem tam pri pultu sedel in
stavcev pregreške popravljal. To je bila lepa
družba to! posebno, kedar je še luteranski
fajmošter prišel! — Hvala Bogu, ki mi je dal

preveč potrpežljivosti, drugače bi bil jaz več-
krat kar vdaril.

Skoro mi ni treba omeniti, da je dr. K.,
ki je takrat imel skoro glavno besedo tam
(Dežman je le memo hodil), hotel me najeti
za poročevalca (recte „špiceljna“) na tabor v
v Ljutomer, pa jaz nisem maral za srebrnjake
ampak šel na tabor tje s svojo možnjo. Ko sem
prišel nazaj, so me prašali, kaj je bilo, a jaz sem
odgovoril: „Lepó, krasno!“ Poročila mojega
pa niso hoteli tiskati v „Tagblattu.“

Pa s tem sem preskočil svojega brata
Vsak ve, kaj je brat, a moj je bil edini brat.
Rad sem ga imel in kako! Sestre nisem nikdar
imel, toraj ne vem, kako je sestra priljubljena
bratu. Če bi že k rvi ne bilo in najsrčnejše
zveze v otročjih letih, sem mu bil že hvale
dolžan, ker me je enkrat očitne smrti rešil.

To je bilo namreč tako. Ko je bil priše
od vojakov, vrnivši se s Prage po vojski s
Prusi na Dunaj nazaj, domú na odpust, me je
v Ljubljani obiskal. Jaz sem imel ravno ne-
koliko drobiža, toraj sva šla v Kranj in tam
se mudila v čitalnici do večera. Ker so bili tam
prijatelji, smo ga nekoliko pili, da sva bila jaz in
brat „vesela“. Ob Marijnem zvonjenji jo vse-
kava proti domu na najkrajši poti. Noč je

Leo XIII.

vsem častivrednim bratom, patriarhom, primatom, nadškofom in škofom katoliškega sveta, stoječim v milosti in zvezi z apostolskim stolom.

Častivredni bratje!

Blagor in apostolski blagoslov!

Bog je hotel v svoji modrosti, da je Jezus Kristus svet odrešil in da je postarajoči se in hirajoči svet s svojo Božjo močjo prenovil. To je izrekel sv. Pavel v krasnih in veličastnih besedah, ki jih je pisal Efežanom: „Skrivnost Božje volje je bila, vse kar je v nebesih in na zemlji, prenoviti v Kristu.“

V resnici, ko je Kristus začel spolnovati voljo svojega očeta, dal je svetu novo podobo, novo obliko, staro se je moralo vmakniti. On je zacelil rane, katere je vsekal človečanstvu greh prvega človeka; on je spravil z Bogom vse ljudi, ki so bili po rojstvu otroci jeze; iz duševne tame in dolgih zmot jih je peljal k resnici; iz grehov in strasti jih je peljal k čednosti; in ko jim je pridobil novo pravico do nebes, jim je dodal še upanje, da bo tudi njih telo, samo na sebi slabo in smrti podvrženo, enkrat deležno nebeskega blišča. Da bi pa te neskončne dobrote ljudem ohranjene ostale, ustanovil je cerkev za svojo namestnico, in v skrbi za bodoče čase jej je vzkazal, naj uredi na svetu, kar bi prišlo v nered, naj zopet postavi, kar bi razpadlo.

Čeravno so tega prenojenja v prvi vrsti le tisti deležni, ki so v stanu posvečujoče milosti, vendar razsipa dragocene žarke svoje blagodejnosti v obilnosti tudi čez ostali posvetni red. Zato so tako posamezni ljudje, kakor sploh vse človečanstvo do nemale popolnosti dospeli. Ko je bil krščanski red postavljen, navadili so se ljudje v svoj blagor, zapuati v previdnost nebeskega očeta, kateri jih v sili nikoli ne zapusti. Iz tega zaupanja izvirajo pogum, zmernost, vstrajnost, potrpežljivost in druge velike čednosti in dejanja. Čudovito je, koliko je človeška družba s tem pridobila dostojnosti, krepkosti in poštenosti. Knezi so postali milosrdnejši in častivrednejši, narodi voljniji in pokornejši, državljani so se tesneje oklenili drug drugega, pravica je po-

stala varnejša. Za vse, kar je v državi dobrega, skrbela je krščanska vera, tako da so resnične besede sv. Avguštna, da bi vera ne mogla bolj skrbeti za blagor človeštva, ko bi ne imela druge naloge, ko skrbeti samo za posvetni blagor ljudi.

Toda vse to naštetih, ni naš namen; mi hočemo govoriti o hišni zadrugi, katere korenica in podlaga je zakon.

Častivredni bratje, vsak vé, kako se je zakon začel. Čeravno nasprotniki krščanske vere neprestano učenje cerkve o tej zadevi spoznati nečejo, in tudi podedovane nazore vseh narodov in časov zametavajo, vendar ne morejo vničiti luči resnice. Kar je vsem znano, in o čemur nihče ne dvomi, hočemo navesti. Ko je šesti dan Bog prvega človeka vstvaril, hotel mu je družico dati, ki jo je naredil iz rebra spečega moža. Bog je hotel, da bi iz teh dveh človekov izviral ves človeški rod. Tej zvezi med možem in med ženo je Bog tedaj že iz početka dal dve važni lastnosti, namreč edinstvo in nerazrušljivost. To resnico nam je potrdil tudi Jezus Kristus sam. Pričal je judom in apostelnom, da zamore zakon obsegati le dve osobi, moža in ženo, da sta oba kakor eno samo telo, da je zveza tako trdna, da je noben človek raztrgati ne more. „Mož se bo oklenil svoje žene in oba bosta eno telo. Tedaj nista dva, ampak le eno meso. Kar je pa Bog združil, ne more človek razdružiti.“

Pa ta izborni in veličastni značaj zakona se je počasi zgubil, celó pri judih je njegova svetlost otemnela. Naredila se je namreč pri njih navada, da je smel mož več žen imeti.

Ko se je Mozes njih trdosrčnosti vdal, in dovolil, da se smeta zakonska ločiti, bila je pot prosta k popolnemu razdruženju zakona. Neverjetno pa je skoraj, kako se je zakon pri poganih razrušil in pokvaril, ukazovali so z zakonom razne zmote in najgrše strasti. Narodi so pozabili, kaj je pravi zakon in kako se je začel. Postave o zakonu so se delale take, kakoršne so se zdele državi koristne, nikakor pa ne, kakoršne bi morale po naravi biti.

Samovlasti postavodajalcev bilo je izročeno, ali postane žena častna soproga, ali samo sramotna priležnica. Posvetni mogočniki so ukazovali, kdo se sme ženiti, in kdo ne; do-

stane postave pa so bile dostikrat krivične in pristranske. Mnogoženstvo in mnogomožstvo in vedne ločitve zakona so provzročile popolno negotovost zakonske zveze. Velika zmešnjava je nastala tudi zaradi medsebojnih pravic in dolžnost, ker je prišla žena v popolno last moža, in jo je ta včasih brez vzroka zapodil, njemu pa je bilo na prosto voljo dano, obiskavati vlačuge in sužkinje, kakor bi njemu nič v greh ne bilo štetu. Pri taki razuzdanosti možkih bile so ženske najrevnejše stvari na svetu, ker so jih smatrali le kot orodje za poželjivost in zarod, brez spoštovanja in brez vsakih pravic.

Niso se sramovali, odrasčene hčere prodajati, kakor blago, in oče ali mož je imel pravico, žensko vmoriti. Iz takega zakona izvirajoča rodovina se je potem smatrala za lastnino države ali pa bišnega gospodarja, ki je imel pravico ne samo čez zakone svojih otrok, ampak celo čez njih življenje.

Zoper te mnogoštevilne napake, zoper to sramotno oskrumbo zakona se je slednjč od zgoraj iskalo sredstvo; ponovitelj človeške dostojnosti in dopolnilelj Mozesove postave je obračal svojo skrb tudi na zakon. On sam je počastil ženitovanje v Kani Galilejski s svojo navzočnostjo, in tam je storil svoj prvi čudež. S tem so se začele človeške zaročitve vnovič posvečevati. Potem je dal zakonu svojo prvotno svetost, karajoč navade judov, ki so bili vdomačili mnogoženstvo in razdružljivost zakona, in ukazujoč, da nihče ne sme ločiti, kar je Bog združil z nerazdružljivo vezjo. In ko je odstranil ovire, kazujoče se vsled Mozajčnih naredeb, zapovedal je kot vrhovni zakonodajatelj:

„Jaz pa vam povem, kdor se od svoje žene loči iz nečiste strasti, in drugo vzame, on prelomi zakon; in kdor ločeno ženo vzame, prelomi zakon.“ Matej XIX. 9. Kar pa je po Božji volji o zakonu določeno bilo, to so učili tudi aposteljni, oznanjevalci Božje postave, še natančneje po svojih spisih in besedah. Aposteljni so nam izročili nauk, ki so ga cerkveni očetje, cerkveni zbori in podedovana vera cele cerkve vedno učili; da je namreč gospod Kristus povzdignil zakon med zakramente in da je on učinil, da zamorejo zakonski ljudje, okrepani z Božjo milostjo, vsled Kristovih zaslug k svetosti dospeti; da je naravno ljubezen moža in žene povečal v ljubezni do Boga in jo tako popolneje storil, po svojem zgledu kot ženinu svete cerkve. Sv. Pavel piše Efežanom: „Vi moške ljubite svoje žene, kakor je Kristus svojo cerkev ljubil, in se zanjo žrtvoval, da bi jo posvetil, . . . moške naj ljubijo svoje žene, kakor svoje lastno telo . . . kajti nihče ne sovraži svojega mesa, ampak ga goji in redi, kakor Kristus svojo cerkev. Mi smo udje njegovega telesa, iz njegovega mesa in njegovih kosti. Zato bo mož zapustil očeta in mater in bo ženo k sebi vzel, in oba bosta eno meso. To je velika skrivnost v pogledu na Krista in njegovo cerkev.“ Tako so nas aposteljni tudi učili, da je po Kristovi volji zakon nerazdružljiv, kakor je bil iz početka, in da je svet. „Ne jaz, ampak Gospod ukazuje zakonskim, da se žena od moža ne sme ločiti, če se pa loči, naj ostane brez moža, ali pa naj se z možem spravi.“ In zopet govori: „Žena je na zakon navezana, dokler mož živi; če pa mož vmrje, je zopet prosta.“

Tako je postal zakon velik zakrament, častivreden v vseh rečeh, Bogu dopadljiv, čist, spoštovan, podoba veličastnih reči.

S tem pa zakon krščansko še ni prav popoln. Zakon je dobil višo nalogo, ko prej;

svitla in vesela žvižgava do Vogelj — se reče, prepirala sva se, ker moj brat je dobro žvižgal in pel, jaz pa vse le „fovš“. Ko prideva v Vogelje, vidiva v luži sredi vasi več fantov se kopajočih.

„Alo, poglej no“ — zaupije moj brat — „kako velike žabe imajo Vogljani v luži!“

„Kaj? Kdo je žaba? kdo si ti? Ti bomo že pokazali žabe —“ doni z luže in vsi kopajoči se fantje hite na breg.

Jaz vlečem brata z lepo in grdo naprej, ker se bojim, da bi fantje ne prišli za nama. Toda, čeravno mlajši od mene, je vendar hrust, jaz mu ne morem nič; na stegnah se vstavi in pravi: „Naj le pridejo, jaz se vseh skup ne bojim.“

Res pribučé, a tako naglo, da sem jaz dobil eno po levi rami, da je kar roka otrpnila. Ko pa tisti hoče „škrica“ drugič po glavi vdariti, je že kol njegov v rokah mojega brata, ki zdaj strašansko z njim vdriha po drugih, da vse po tleh leti, nekaj jih pa uteče. Jaz kaj takega nisem še nikdar videl, a moj brat je kot izučen vojaški konjik vse pariral (odbijal), pa po plečih udrihal, in ko jih je slednjč nekaj na tleh ležalo, je prišel k meni, ki sem nad svojo ramó stokal, in me prašal:

„Kteri te je vdaril? Povej ga!“

„Saj ni nič hudega, je že dosti dobil“ — rečem jaz — „le domú idiva, če ne, jih bo prišlo še več, pa naju bodo oba ubili.“

Ali brat je bil hude krvi, težko sem ga spravil seboj, da sva šla po hosti domu še dve uri daleč. On ni bil nič steknil, a mene je rama bolela celih 14 dni prav hudó.

Ravno tisto leto sem prišel pa v domači fari v enako nevarnost, ko sva z bratom šla z Ljubljane proti domu. V Šmartnu sva ga bila izpila poliček, pa si po poti žvižgala. Ponoči pa fantje tega pri nas niso trpeli, in ko je brat nekoliko za mano ostal, so skočili nadme trije in me imeli brž na tleh. Ali gorje! Moj brat pribučil in ko zaslišijo njegov glas, me pusté in hočejo pobegniti. Toda ne boš! V minuti časa leži eden v gnojnici, drugi v trnji, tretjemu pa brat ušesa in glavo uravnava.

„Ali so ti kaj naredili?“ — praša med tem. „Nič drugega, ko povaljali so me“ — rečem jaz — „pustiva jih, saj imajo dosti.“

A brat ni te misli, obrca in osuje še vse tri pošteno, potem gre še le za mano, pa pravi, da jim bo že še hlača pomeril, kedar mene ne bo zraven.

Močan je bil in bil je moj brat, toraj ni praznih obetel.

ni več samo ustanovljen za pomnoženje človeškega rodu, ampak za pomnoženje pravih kristjanov, „sodržavljani svetnikov Božjih.“ Efez. II. 19. Tako naj bi se izrejalo človečanstvo „za častenje Boga in odrešenika Krista.“ Cot. rom. C. 8

Nadalje so se natanko določile pravice in dolžnosti možu in ženi. Vedno morata namreč pred očmi imeti, da sta si dolžna prisrčno ljubezen, vedno zvestobo, in mesebno podporo. Mož je glava rodovine, glava žene; ker pa je žena meso od njegovega mesa, mu je pokorna le kot družnica, ne pa kot dekla, tako da s svojo pokorščino ne zgubi nič na časti in dostojnosti. Pa tako v možu, ki ukazuje, kakor v ženi, ki vboga, mora bivati Božja ljubezen, ker mož predstavlja Krista in žena cerkev. „Mož je glava žene, kakor Kristus glava cerkve; kakor je cerkev Kristusu pokorna, tako naj bodo žene možem pokorne v vseh rečeh.“

Efez. V. 23. 24. Otroci pa so po vesti zavezani, staršem biti pokorni in jih spoštovati; staršem pa se šteje v čednost, da za svoje otroke skrbe in jih izgojé. „Vi očetje“ pravi sv. Pavel „izgojite svoje otroke s podučevanjem in svarenjem Gospodovim.“ Iz tega je razvidno, da so dolžnosti zakonskih množestvilne in težke. Pa milost (gnada) zakramenta jim to olajša. (Dalje prih.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 25. februarja.

Razpor med **českimi in moravskimi** poslanci českega kluba je poravnán. Centralisti so se tedaj tega razpóra prežgodaj veselili.

V **šolski odsek**, ki se bo volil po predlogu Lienbacherjevem kandidira klub desnega središča poslance Lienbacherja, Klunna, Karlona, Oberndorferja in Hormuzakija.

Kupčijski minister Korb je klub desnega središča povabil, naj pošlje dva zupna moža k obravnavam zaradi kupčijske pogodbe z Nemčijo. Klub je izvolil dr. Poklukarja in Hippolitija.

V **ogerski** državni zbornici je grof Apponyi hudo napadal ogersko vlado in jej očital vse grehe v upravi v denarstvenih, poljedelskih in obrtniških zadevah. Zanimivo je tudi, kar je rekel o hranilnicah, in s tem potrdil mnenje, ki smo ga mi v „Slovenca“ že večkrat izrazili, da so namreč hranilnice škodljive, ker ves denar nase potegnejo, in z njim odertijo delajo, obrtnikom in podvzetnikom pa potem ni mogoče nikjer denarja dobiti. — O tej zadevi bomo še večkrat spregovorili, če Bog dá.

V budgetnem odseku so bile sprejete **slovanske resolucije**, namreč česka in slovenska, naj se slovanska mladina v več meri podučuje v svojem jeziku. Vendar nam te resolucije ne dajo dosti upanja, ker je odvisno samo od ministra, ali se hoče na take resolucije ozirati, ali ne. Prav ima ljubljanski „Tagblatt“, ko pravi, da mnogo takih resolucij pozabljenih v arhivih leži, da se ministri zauje ne zmenijo. Tedaj je ta pridobitev, če bo prav od državnega zbora potrjena, le male vrednosti za nas. Mi bi bili rajši videli narodnostno postavo, ker postava se vendar tako lahko prezreti ne dá. Če se pa Čehi zadovoljijo s takimi resolucijami, kaj hočemo mi Slovenci storiti? Sploh je stanje za nas tako pusto, kakor še nikoli; na Taaffejeve obljube ne zidamo veliko, dejansko je vse pri starem, in bo menda tudi tako ostalo, in ven-

dar se nam vedno pripoveduje, naj potrpimo in počakamo, naj zaupamo v sedajno vlado, ki za nas še ni prav nič storila. Postali smo neverni Tomaži, in ne bomo Taaffeju nič verjeli, dokler dejanj ne vidimo.

Vnanje države.

Rumunija je postala samostojna država; kot tako so jo namreč priznale države Francija, Anglija in Nemčija.

Srbija je sklenila z Angleško kupčijsko pogodbo.

O **Rusiji** se vsled atentata prav mnogo piše. „Politik“ nasvetuje, naj bi car dal ustavo. Če bi Rusom s tem le kaj pomagano bilo; skušnje nas učé, da ustave niso povsod dobrega sadu obrodile. Slovanom sovražni listi zopet predstavljajo Rusijo kot čisto onemoglo, razjedeno in samo v sebi nejedino. Težek kamen bi se jim od srca odvalil, ko bi se Rusi začeli med sabo klati, in ko bi tako velika slovanska država in strah Evrope zginil iz sveta, ali vsaj oslabil za več desetletij. Božja previdnost pa čuva nad ruskim narodom, kakor je čuvala nad življenjem cara Aleksandra. Car je telegrafiral predsedniku francoske republike: „Hudobni duh prej omaga, nego milost Božja.“ To so besede pogumnega in modrega moža!

Od najnovejšega atentata v **Petrogradu** imamo dostaviti, da je bil prouzročen z dinamitom. Višjega inženirja zimske palače in nekega družega generala je policija prijela, ker sta na sumu vdeležbe atentata. Kakor najnovejša poročila poročajo, je cesarica spala med eksplozijo in ni nič slišala. Ker se je bati, da bi vest o atentatu ne škodovala njenemu zdravju, je car prepovedal vsem dvornim krogom jej kaj o tem dogodku naznaniti.

Nekteri nemški listi vpotrebljujejo ta napad na ruskega carja, da strašijo z vojno Evropi. Pišejo, da bo Rusija na zunaj začela kako večjo akcijo, da tako odvrne rusko prebivalstvo od opazovanja notranjih zadev k vnanjim dogodkom. Mi ne verjamemo, da bi Rusija se poslužila metode francoskega cesarja Napoleona III., ki je vselej začel kako vojsko, ko je nezadovoljnost prebivalstva mu grozila nevarnost.

20. t. m. so bili pri atentatu vbiti vojaki slovesno pokopani. Pogrebne cerkvene ceremonije so se vršile v Lazarejski cerkvi, in vdeležili so se jih vsi generali. Iz cerkve so potem nesli truge generali in dalje na pokopališče pa drugi častniki.

Črnagora je sprejela predloge turške vlade, o zameni Plave in Gusinja z drugimi krajinami s kristjanskim prebivalstvom. Vendar s tem še stvar ni rešena, ker pri natančni določbi meje lahko nastanejo prepiri.

Papež je 20. t. m. na drugo obletnico svoje izvolitve v posebni avdijenciji sprejel kardinale in prelate. On se jim je zahvalil za pomoč pri vladanji svete cerkve, in rekel, da prizadevanja za zboljšanja razmer katoliške cerkve niso bila brez vspeha, vendar je še mnogo težav in dela. V razgovoru z velikimi cerkvenimi dostojanstveniki je tudi omenil najnovejšega atentata. Papež je obžaloval te rovarije in izrazil radost, da božja previdnost tako varuje blagor človeške družbe in življenje vladarjev. Papež je omenil dobri vtis, ki ga je napravil bolgarski knez z obiskom vaticana, ter upa boljših časov za cerkev v orijentu.

Ruski kralj je imenoval 26 novih senatorjev, ki bodo pomagali, da tudi v senatu vlada dobi večino za svoje predloge o mlinskem davku. Izmed zborničnih udov ni noben imenovan za senatorja.

V **Tripolisu** v severni Afriki so nastali nemiri. Tamošnji Turki so se naveličali turške nadvlasti, in zahtevajo neko avtonomijo, kakor jo ima otok Kreta. Bolj ko turško carstvo oslabi, bolj se bodo posamezni deli za samostojnost poganjati začeli.

Nemčija, Anglija in Francija ste 20. t. m. pripoznali **rumunsko** neodvisnost, in postavili diplomatske agente v Bukareštu.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane. Čuli so se o cerkvenem petji in ceciljanski družbi razni glasi „pro et contra“ z Gorenjskega, Dolenjskega in Notranjskega. Tedaj bodi dovoljeno še duhovniku iz središča besedo spregovoriti, ki se je za cerkveno petje povsod trudil in se tudi še zato zanima, dasiravno mu zdaj ni treba govoriti „pro domo sua.“

Od začetka mu je bil — in tudi še mnogo drugim — prepir prav zoper; zlasti smo mislili: Čemu prepir še v „Slovenca“ prenašati, ki ga ni niti sejaj, niti kdaj gojil; ali pozneje smo se tolažili z znanim rekom: „Da se reč prav spozná, čujeta naj se dva zvoná!“ Mošt mora vreti in le po vrenji izloči nepotrebne dele ter postane dobro vino; tako zamore tudi ta prepir k dobremu biti ter pripomoči, da vsaka stranka nepotrebno opusti ter se resnice poprime.

Pa kaj je resnica? Resnica je, da se je po neugodnih okoljih in v teku časa mnogo nepotrebne in tudi necerkvene v cerkve obrede, zlasti v cerkveno petje in godbo vrnilo, kar se mora odpraviti. Resnica je, da prav za prav nasprotnikov ceciljanske družbe nikjer ni. Z veseljem smo pozdravljali začetek orglarske šole in ceciljanske družbe sploh in marsikteri so že dolgo k temu opominjali in potem tudi mnogo žrtvovali. In tudi zdaj v kljub prepira nismo čuli, da bi bil kdo izstopil (in če bi tudi bil, kaj zato?) ali ceciljansko družbo kot tako grajal. Tedaj tisto očitanje, da so le kaplani prijatelji družbe, župniki pa nasprotniki, je bila le domišljija nekterih, ker ni šlo vse kakor s hlaponom po njih volji, ker iti ni moglo. Resnica je, da za zboljšanje cerkvene petje so vsi in tudi spoznanje je splošno, da bo treba marsikaj posvetnega, če tudi priljubljenega, opustiti. Ali način, po katerem se je začelo postopati, ta je bil in je še mnogim v spodtiko in ta je tudi vse združbe kriv.

Dozdeva se nam, da nekteri gospodje hočejo vse podreti in na podrtinah novo poslopje postaviti, kakor tako marsikteri mladi gospodar (tudi župnik) stori in se še le čez leta, prepriča, da si je s tem mnogo več škodoval kakor koristil. Za cerkveno petje ne mara je zdaj prišla tista doba, kakor pred nekaj časom za cerkveno stavbeno popraviljanje. Vse je moglo biti prenovljeno, ker staro je bilo vse za nič; nasledek prenapete gorečnosti pa je bil, da naj lepše gotiške, romanske stavbe, naj dražje podobe in kipi so bili, za vselej pokvarjeni. Še se spominjam, kako so r. škof Slomšek o cerkvenem obiskovanju ogledovaje tako prenovljenje rekli: „Gut gemeint, aber herzlich schlecht ausgeführt.“ Nauk naj si vsaki sam posname.

Da marsikteri stareji duhovniki niso s takim zadovoljni, si lahko mislimo. Oni boljše poznajo razmere in okoljine ter hladnokervnejše pretehtajo novo in staro, dobiček in zgubo. Jih bode mar kdo natočeval, da jim za blagor čede, za božjo čast nič mar ni? Če tudi, gotovo po krivici; lahko gorijo za čast božje hiše tako in še bolj, kakor marsikteri njih

ojsrih sodnikov. Zato nam je vselej hudodejalo, kedar se je (in to premnogokrat) v listu tako zaničljivo vse staro obsojevalo, ali tako zbadljivo pri občnih zborih govorilo, da so se mladi orglavci zasmehljivo pogledovali, skušenih duhovnikov pa si ni upal nobeden spregovoriti, da bi se še večji prepir ne vnel. Pa zadajč je vendar le ogenj skozi streho šinil. Kakor v taki priliki pošteni sosedi pozabijo na vsako zamrzo, tako najsi gospodje obeh strank prizadevajo poslopje ohraniti in le kar je poškodovano, popraviti. Prav dobro nam je dejalo in od vsih previdnih smo le zahvalo slišali za prelepe besede mil. škota pri zadnjem občnem zboru, ki so na nepooblasteno prošnjo nekoga govornika, naj o cerkvenih obredih potrebno zavkažejo, mirno rekli: „Reč je važna in treba je resnega pomisla“. O zadevi cerkvenih obredov ne vem kaj več dostaviti. Naj bi si bili besedo vsi zapomnili, nastalega prepira bi ne bilo treba!

Naj mi bode končno dovoljeno še kratke besede o ljubljenskem učeniku r. g. Riharju reči. Pred 40—50 leti je bilo po Kranjskem s cerkvenim petjem prav žalostno. Naj bi bili nekateri gospodje s sedanjim cecilijanskim razumom takrat živeli, gotovo vsi bi si bili — umreti želeli! Še slabše pa je bilo v vnanjem življenju — poštene pesmi ni bilo čuti, k večem po hramih na Dolenjskem kako zdravico. Ali napočila je zarja in začeli so slavčki prepevati po hribih in dolinah, n. pr. Potočnik in Dolinar i. dr. Bila sta zlasti ta dva ne le pesnika, ampak tudi pevca v godbi izurjena; kovane napeve pa je pilil r. Rihar obema in zadajč začel tudi sam mnogovrstne izdajati. Kako se je v cerkvenem in javnem življenju od 1840 do 1850, kar se petja tiče, vse spremenilo in na boljše obrnilo, vé le tisti, kateri je takrat pastiroval in spremen gledal. Začele so se bile takrat šmarnice in treba je bilo mnogo pesem. — In res pesem ni manjkalo, pa tudi r. Riharju ne napevov za-nje. Komaj pa se je nova pesmica v cerkvi enkrat, dvakrat pela, je odmevala po hribih in dolinah. Še celó fantje so svoje vmazane popustili in tudi ponoči. Riharjeve, Potočnikove in Dolinarjeve prepevali. Zadnje so bile vendar kmalo nekako bolj pozabljene in prepevale so se le Riharjeve. Da so se med toliko množino tudi nekatere manj pripravne vrinile, kdo se bo čudil! Pisatelj tega — vé, da tudi drugi — ga je opomnil, da je ta ali druga preokrogla, pa smehljaje je rekel: „Kaj vi veste? Spiritus spirat, ubi vult; saj tudi vi za vsako nedeljo pridigo kujete, pa le včasih kaj izvrstnega skujete — „tantummodo Deus laudetur.“ Pri takem značaju mož pač ne zasluži, da ga po tujih časopisih smešijo, v presojevanje le nekaj in znabiti naj slabših pesem pošljejo (saj tako vse kaže) in potem po svetu bobnajo „Alles Schund — unter aller Kritik“, ter še na njegove častitelje — duhovnike blato mečejo.

Imel je r. Rihar izvrstne godbine zmožnosti, ušesa in vednosti, katerih znabiti večina njegovih ojsrih sodnikov skupno nima. Poznani je značaj Slovencev, ki ne morejo nič zato, da so južni Slovani ter nimajo tako tužnih ušes kakor njih severni bratje. Da je katero preokroglo naredil, je sam spoznal; pa kdor pozna tedajne okoljštine, mu ne bo zameril; zdaj bi gotovo tudi on marsikaj drugače obrnil; njegovi nasprotniki v njegovih okoljštinah pa mogoče da slabše. Kaj se hoče toraj z neslano besedo: „R. je bil samouk“ dokazati? Da, res je znal že orgljati, ko se v njegovih letih marsikomu ojsrih sodnikov še niti sanjalo ni. Sicer pa so bili vsi veliki možje bolj ali manj

„samouki; „Sam iz sebe zraste mož“. Naj bi se izvrstne vednosti le pridobiti dale, bi učeni in imenitni možje rastle, kakor gobe po dežji, zlasti v dandanašnji šolski dobi; ali množina le na površji ostane, in le posebno nadarjenemu se posreči s trudom do vrhunca dospeti. Nočemo zatrdovati, da je r. R. do vrha došel, to pa smemo po vsi resnici trditi, da on je bil največji dobrotnik Slovencev po Kranjskem in znabiti še kje drugod. Njegovi napevi so imeli toliko upliva na cerkveno in domače življenje našega ljudstva ter toliko slabih pesem spodrinili, da dvomim, če se bo vsem ojsrim presojevalcem njegovim skupno posrečilo le polovico tega doseči. Zato mislim, da mi ne bo nikdo iz med izvedenih mož oporekal, če trdim, da r. R. je imel in ima vsaj 90 odstotkov častiteljev med duhovščino in vernimi Slovenci sploh. Sicer pa nasprotnikom in vsem svetujemo, naj pazno čitajo ter še in še prečitajo članek o cerkvenem petju „Dan.“ št. 8, str. 59.

Naj sklenemo s splošno željo, da bi bil ta članek zadnji v „Slovcu“ o tej zadevi; reč namreč se je dovolj pojasnila. Kar pa je bilo osebnega v naglici izrečenega, bodi pozabljeno. Vsak naj dela na svojem mestu le za čast božjo in blagor ljudstva toliko gorečnije, kolikor boljše reč spoznava. In tako znajo sicer neljubi članki tudi k dobremu služiti. Bog pomozil! J. J.

Iz Dolenjskega, 24. febr. Kakor povsod je tudi nam Dolenjecem letošnja huda zima jako preglavico delala. Snega smo imeli res malo, a toliko več mraza. Krka, ki že 16 let ni premrznila, je premrznila to zimo dvakrat čez in čez. Kakor sem slišal, so imeli posebno v Kostanjevici zdaj, ko se je pričel led vzdigovati, mnogo skrbi in dela, da jim ni podrl mostov. Morali so neko noč od večera do jutra pridno prihajajoči led razbijati, do so oteli mostove in znabiti tudi drugo imetje nesreče.

Po hramih je bilo vino zmrznjeno, da ga ni bilo moč točiti in je v nekaterih še zdaj. Korun je pa večinoma zmrznil, tako da ne vem, kaj bomo spomladi sadili. Slaba, jako slaba prihodnost se nam kaže. Slišal sem, da je c. kr. okr. glavarstvo župnije poprašalo, ali je res, da je ljudem korun zmrznil, in koliko je škode, ne vem, pa kaj so župani na to vprašanje odgovorili, pa mi tudi ni znano, da bi bili kaj prizadjali si o tem resnico pozvediti. Župani so v takih rečeh silno površni, da se gosposki le nekaj pove, si mislijo, je že dobro; ali temu ni tako. Zakaj bi zakrivali bedo, ki nas tare? Res je, da, kdor sam ne čuti, tudi drugim ne veruje, da jih boli, ali župan je glava občine, in če so posamezni njeni udi bolni, mora gotovo tudi glava bolna biti, ali slabosti občutiti. Župani pa le preradi prašajo, kdo jih je volil in zakaj; večidel mislijo, da imajo le dolžnosti do gosposk, katerih se po navadi ko vruga bojijo, do sosesčanov pa nič. *)

*) Konec dopisa bodi izpuščen, ker ne gre v javen list. Naj sami občani skrbé, da takega župana pokličejo pred sodnijo. Vred.

Telegram „Slovcu.“

Z Dunaja, 25. februarja.

Včeraj je zbornica skoro enoglasno zavrgla obravnavo o vojaški taksi do tje, ko bode prišla na vrsto predloga o olajšavah pri vojni (brambovski) postavi, to je za ministra Horsta, zaveznika Stremajerjevega, hud vdarec. Pravni klub je volil v komisijo za nemški in srbski col dr. Poklukarja. Kríegsau se drži davkarskih predlogov, pa bo davek o petroleji najbrže

nekoliko spremenil. — Danes so bili naši poslanci pri novem ministru Konradu in se potegnili za Kranjsko gimnazijo, kar menda ne bo brez uspeha.

Domače novice.

V Ljubljani, 26. februarja.

(O gimnaziji v Kranji.) V včerajšnji „Laibacheri“ se nek dopisnik s Kranja močno poganja za to, da bi bila gimnazija tam, če bo še ostala, nemška, in kvasi, da gorenjsko ljudstvo mara le nemško gimnazijo ter da je takrat, ko se je nekaj predmetov učilo s slovenskem jezikom, jela zeló pešati. Mi se čudimo, da kaj takega najdemo v uradnem listu, ki bi se moral vendar v prvi vrsti brigati za resnico, kajti ravno nasprotno od tega, kar dopisnik trdi, je res, to vsak vé. K večemu kakih par nemškutarjev je, katerim bi bila nemška gimnazija všeč, drugim pa bi bilo vstrebano s slovensko, to je stara reč.

Razne reči.

— Z Iga nam je došlo sledeče vprašanje. Minulo je že leto, kar bi imela biti občinska volitev na Igu, a še zdaj ni ne duha ne sluha, kdaj da bode ta volitev? Kdo je temu vzrok, kdo jo zadržuje?

— Iz Viniškega okraja se nam piše 18. febr. Časopisi poročajo, da je bil zadnji čas v raznih krajih hud potres. Bolj intenzivnega pa menda niso imeli nikjer, kakor v našem kraju. 12. febr. o 1/6. uri zvečer je bil tod tako strašen potres, kakoršnega najstarejši ljudje ne pomnijo. Hiše so se po več krajih kar razpokale in šipe pri oknih so se razdrobile. Najbolj pa so trpele peči. Trem gospodarjem so se peči popolnoma razrušile, in pri enem bi bil kmalo zaradi trsk in oblek, ki so se na peči sušile, ogenj nastal. — Vsled hudega potresa se je na vodi led, po katerem so ljudje več tednov hodili in vozili, na velike dele razpočil; take ploše je voda na jeze nakopičila po več sežajev visoko, ter jih deloma uničila, deloma pa tako razrgala, da mlinarji ne morejo mleti. Ljudje so bili v velikem strahu, posebno ker se je skozi celo noč čulo bobnenje ter čutilo jako pomikanje, katero se še vedno se ve da s slabejo močjo ponavlja.

— Nedavno je v Brooklinu blizu Novega Jorka v Ameriki umrl nek bogat posebnež. V svoji oporoki je naročil, da ima 71 hlač, ktere se morajo prodati na javni dražbi, in skupljeni denar pa razdeliti med uboge njegove domače fare. Vendar nobenemu se ne smejo več nego ene prodati. Čez nekoliko časa začne eden hlačnih kupcev preiskovati kupljene hlače in najde v zgornem hlačnem robu 10 bankovcev po 10 dolarjev zašitih. Tudi drugi so potem začeli preiskovati in vsak je našel 100 dolarjev. Njegovi dediči tožijo kupce pri sodniji za denar, češ ranjki je bil nor, ko je tak testament naredil.

Eksekutivne dražbe.

28. sveč. Janez Čehovin (2) iz Malega otoka (2470), Anton Markovič (3) iz Bukovja, Matija Belé (2) iz Slavine (940), Janez Rebec (2) iz Radohove vasi (1059) — vsi v Postojni; Marijana Perko (2) iz Bruhane vasi (358) v Laščah; Brolihovi dediči (1) iz unajnih Goric (6683) v Ljubljani; Lorenc Kregar (2) iz Podlukovice (1838) v Ljubljani; Andrej Kljun (1) iz Zagorja (1050) v Bistrici; Jaka Kanjec (1) iz Travnika (465) v Ribnici; France Malnar (1) iz Hudega konca (2510) v Ribnici; Janez Zadnik (1) iz spodnje Planine (9106) v Logatcu; Janez Klančar (1) iz Vrha (1040) v Laščah; Jože Ciuba (1) iz srednjih Goric (4454) v Ljubljani.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.